

Rola i znaczenie Rodzinnych Ogrodów Działkowych - 06.10.2020

1. Rys historyczny

Historia ogrodów działkowych sięga XIX w., wówczas dostrzeżono bowiem potrzebę stworzenia ludziom w miastach miejsc, gdzie mogliby obcować z przyrodą, hodować warzywa i owoce nie wyjeżdżając z miasta. Pierwszy ogród utworzony został w 1821 r. w Danii przez Koleje Duńskie, na ziemiach polskich pierwszy ogród utworzono w 1824r. w miejscowości Koźmin Wielkopolski, noszący obecnie imię „Powstańców Wielkopolskich” i jest najstarszym ogrodem który funkcjonującym nieprzerwanie do dnia dzisiejszego.

Aktualnie w Polsce jest blisko 1 mln. działek, z których korzysta olbrzymia rzesza ludzi (PZD liczy blisko 1,2 mln. członków), a które w przeważającej większości znajdują się w miastach.

2. Znaczenie ROD w przestrzeni miejskiej

Niewątpliwie rozmieszczenie ogrodów działkowych w miastach niesie mnóstwo korzyści ekologicznych i społecznych.

- Woda

Działki są bardzo ważnym elementem całego cyklu hydrologicznego w mieście, będąc terenami, gdzie woda może wsiąkać w glebę, spowalniając procesy spływu powierzchniowego w czasie opadów, co zmniejsza ryzyko zalań i lokalnych powodzi. Wielość nasadzeń zwłaszcza drzew i krzewów w ogrodach przyczynia się do transpiracji wody, regulacji parowania oraz obniżenia temperatury. Bardzo wielu działkowców gromadzi wodę opadową w zbiornikach lub tworząc małe oczka wodne, wykorzystując ją później w okresach niedoboru do podlewania roślin i jako poidła dla ptaków, owadów, płazów oraz innych zwierząt.

- Powietrze

Duża liczba drzew i krzewów oraz wielkie zróżnicowanie gatunków na działkach doskonale wpływa na mikroklimat i poprawę jakości powietrza w miastach. Roślinność zasadzona i pielęgnowana przez działkowców usuwa nadmiar szkodliwych gazów, pochłaniając je w procesie fotosyntezy produkując tlen oraz zmniejsza ilość zanieczyszczeń stałych w postaci pyłu zawieszonego PM10.

- Edukacja

Usytuowanie ROD w przestrzeni miejskiej umożliwia prowadzenie działalności edukacyjno-społecznej podnoszącej odpowiedzialność za przyrodę i klimat dzięki pomocy organów statutowych PZD, a także samorządu lokalnego, zwłaszcza Rad Dzielnic.

Rodzinne Ogrody Działkowe to miejsca, gdzie prowadzi się edukację proekologiczną i prozdrowotną. W wielu ogrodach dzieci z pobliskich szkół i przedszkoli mają „swoje grządki”, na których mogą samodzielnie uprawiać warzywa i kwiaty. Jest to miejsce, gdzie dzieci mogą na co dzień obserwować zjawiska zachodzące w przyrodzie. Dokarmiając zwierzęta w okresie niedoborów pożywienia oraz budując karmniki, budki lęgowe czy eko domki dla owadów nabywają wrażliwości i uczą się odpowiedzialności za otaczającą nas przyrodę i klimat.

- Seniorzy i osoby niepełnosprawne

W ogrodach osoby dorosłe, zwłaszcza w wieku senioralnym oraz osoby niepełnosprawne i rodziny z dziećmi mogą zażyć ruchu na świeżym powietrzu i skorzystać z dobrodziejstw hortiterapii. Nabywają świadomość ekologiczną, chociażby segregując odpady i kompostując nie tylko resztki z działki ale

również bioodpady z gospodarstw domowych, zmniejszając tym samym ilość odpadów komunalnych. Użytkowanie skrawka ziemi na terenach ROD powoduje przymus aktywności fizycznej, której nie można doświadczyć na żadnych innych terenach zielonych.

- Ekologia

Uprawa metodami ekologicznymi warzyw i ziół przez działkowców promuje i wyrabia zarówno u dzieci i młodzieży, ale również u osób dorosłych zdrowy styl odżywiania. Ogrody działkowe w Gdańsku i wielu innych miastach stanowią nieodłączną część miejskiej zieleni użytkowej i są bardzo często łącznikami pomiędzy różnymi formami zieleni (parki, cmentarze itp.), stanowiąc naturalne korytarze ekologiczne.

- Znaczenie owadów

Tereny Rodzinnych Ogrodów Działkowych to również miododajne przestrzenie na których pszczelarze znajdują miejsce do umieszczenia swoich pasiek.

- Bioróżnorodność

Tereny zagospodarowane i użytkowane przez działkowców są miejscem olbrzymiej różnorodności gatunkowej roślin, a co za tym idzie doskonałym siedliskiem do życia i schronienia dla bardzo wielu gatunków zwierząt. Rośnie tam wiele starych i rzadkich odmian krzewów, drzew owocowych oraz roślin kwiatowych niespotykanych już praktycznie nigdzie indziej. Wielość i różnorodność roślin sprzyja populacji owadów, płazów oraz ptaków i ssaków, często bardzo cennych przyrodniczo i chronionych.

- Ograniczenie ruchu pojazdów

Bliskość ogrodów od miejsc zamieszkania jest też ważnym czynnikiem pozwalającym na częstsze użytkowania oraz ogranicza konieczność wyjazdów za miasto na działkę, co przyczynia się do ograniczenia ruchu drogowego i zmniejszenia emisji spalin do środowiska.

- Tereny zielone bezkosztowe dla samorządów

Wszystkie wydatki związane z zakupem, ochroną i pielęgnacją roślin oraz utrzymaniem terenów ROD ponoszą działkowcy odciążając znacznie tym samym budżety gmin związane z utrzymaniem terenów zielonych.

3. Podsumowanie

Ogrody działkowe stanowią specyficzną formę terenów zieleni miejskiej odgrywając zdecydowanie pozytywną rolę w urbanistyce i ekosystemie, a także sprzyjają podnoszeniu jakości życia mieszkańców miast.

Zachowanie Rodzinnych Ogrodów Działkowych, zwłaszcza w pobliżu centrum dużych aglomeracji miejskich i terenów przemysłowych, jest bardzo ważnym czynnikiem zapobiegającym dalszej degradacji środowiska naturalnego, stanowiącym ochronę klimatu oraz ma istotne znaczenie społeczne i edukacyjne.